Nový Občiansky zákonník: Kto zmešká premlčaciu lehotu, môže prísť o svoje peniaze

Datum	8.7.2026
Subjekt	HAVEL & PARTNERS
Autor	Štěpán Štarha, Oliver Benda
Kontakt	Jaroslav Havel Riadiaci partner jaroslav.havel@havelpartners.cz
Region	Slowakei
Kategorie	Handel und Wirtschaft, Recht

Firmám sa od júla budúceho roka skráti čas na vymáhanie dlhov.

- Rozhodujúce bude najmä to, kedy bola zmluva riadne uzavretá a podpísaná.
- Kto premešká premlčací termín, nemusí prísť o všetko, avšak rozhodne obrana druhej strany.

Nezaplatená faktúra, pôžička či záložné právo zapísané v registri môžu mať po účinnosti nového Občianskeho zákonníka iný časový režim. Zmena nemá spočívať iba v zavedení novej lehoty. Má odstrániť rozdiel medzi občianskoprávnymi a obchodnoprávnymi vzťahmi, avšak časti firiem zároveň skrátiť čas na vymáhanie pohľadávok.

Rozhodovať bude najmä to, kedy nárok vznikne, kedy sa stane splatným a či sa záväzok bude spravovať starým alebo novým právom. Pri niektorých právach má naopak platiť desaťročná lehota.

Jedna lehota pre ľudí aj firmy

Dnes je všeobecná premlčacia lehota v občianskoprávnych vzťahoch tri roky. Pri pohľadávkach z obchodnoprávnych vzťahov je vo všeobecnosti štyri roky.

Nový Občiansky zákonník má tento rozdiel odstrániť. Pre celé súkromné právo má platiť jednotná všeobecná trojročná lehota bez ohľadu na to, či ide o zmluvu medzi fyzickými osobami alebo o obchodnú transakciu medzi spoločnosťami.

Pre podnikateľov, ktorí dnes pracujú so štvorročnou lehotou, má ísť o reálne skrátenie času na uplatnenie tých nárokov, ktoré sa už budú spravovať novým zákonníkom. Z pohľadu dlžníkov má zmena posilniť právnu istotu. „Veriteľom sa však priestor na vymáhanie môže zúžiť skôr, než boli doteraz zvyknutí," vysvetľuje Juraj Dubovský, counsel advokátskej kancelárie Havel & Partners.

Zjednotenie sa má týkať aj osobitných premlčacích lehôt pri náhrade škody a bezdôvodnom obohatení.

Subjektívna lehota má byť tri roky od chvíle, keď sa dotknutá osoba o škode alebo obohatení dozvedela, prípadne sa o nich mala dozvedieť.

Objektívna lehota má byť desať rokov od vzniku škody alebo bezdôvodného obohatenia.

Tým sa majú odstrániť rozdiely medzi súčasnou občianskoprávnou a obchodnoprávnou úpravou. Nové pravidlá majú zároveň vyriešiť nejasnosť pri dĺžke premlčacej lehoty práva z bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávnych vzťahoch.

Od ktorého dňa sa lehota počíta

Pri väčšine bežných nárokov má zostať zachovaný princíp, podľa ktorého premlčacia lehota začína plynúť v deň, keď možno nárok prvýkrát uplatniť na súde.

V praxi to vo väčšine prípadov znamená deň nasledujúci po splatnosti záväzku, teda prvý deň omeškania dlžníka.

Platí to napríklad pri nezaplatenej pôžičke s dohodnutou splatnosťou začne lehota plynúť deň po dátume splatnosti, alebo pri nezaplatenej faktúre začne lehota plynúť deň po dátume splatnosti uvedenom na faktúre.

V tomto ohľade sa oproti súčasnej úprave nemá nič zmeniť.

Nový zákonník má výslovne upraviť aj začiatok plynutia lehoty pri dlhoch bez dohodnutej splatnosti alebo pri dlhoch, ktorých splatnosť závisí od vôle veriteľa. V takých prípadoch má lehota začať plynúť odo dňa, keď veriteľ mohol prvýkrát požiadať o plnenie. Prakticky teda od vzniku dlhu.

Výnimkou majú byť pôžičky bez určenej splatnosti a iné záväzky, pri ktorých musí veriteľ dlžníka najskôr vyzvať na plnenie. Premlčacia lehota vtedy nezačne plynúť, kým veriteľ takúto výzvu neuplatní.

Kedy neplatí všeobecná trojročná lehota

Nový zákonník má obsahovať viacero situácií, pri ktorých sa všeobecná trojročná lehota neuplatní alebo sa jej dĺžka zmení. Pre práva zapísané vo verejných zoznamoch alebo registroch, ktoré sa vykonávajú jednorazovo, má platiť desaťročná premlčacia lehota. Ide napríklad o práva evidované v katastri alebo v obchodnom registri.

Nový zákonník má zároveň zaviesť mechanizmus, ktorý umožní po premlčaní takéhoto práva dosiahnuť jeho výmaz z príslušného registra.

Typickým príkladom je záložné právo. Ak záložný veriteľ nezačne jeho výkon v desaťročnej lehote a záložca premlčanie namietne, záložné právo má zaniknúť. Nezanikne teda iba nárok, ale výnimočne aj samotné subjektívne právo.

Záložca sa má následne môcť domáhať súdneho určenia zániku záložného práva. „Register má na základe právoplatného rozsudku záložné právo vymazať," upozorňuje Oliver Benda, senior advokát akvokástkej kancelárie Havel & Partners.

Súdne priznané a písomne uznané nároky

Predĺžené lehoty majú platiť aj pri nárokoch priznaných súdnym rozhodnutím a pri písomne uznaných nárokoch.

Pri nároku priznanom právoplatným súdnym rozhodnutím má lehota trvať desať rokov odo dňa, keď sa malo plniť.

Pri písomne uznanom nároku má lehota trvať desať rokov odo dňa uznania.

Strany si budú môcť lehotu upraviť

Nový zákonník má priniesť väčšiu zmluvnú voľnosť. Strany si budú môcť písomnou dohodou upraviť

dĺžku premlčacej lehoty v rozmedzí od jedného do desať rokov.

Dohodu má byť možné uzavrieť pred začatím plynutia lehoty, po jej začatí aj po jej uplynutí. Ak sa strany dohodnú na predĺžení lehoty až po jej uplynutí, dohoda má mať účinky uznania dlhu.

Takáto dohoda však nemá ísť na úkor spotrebiteľa. Pri nárokoch na náhradu nemajetkovej škody alebo škody spôsobenej úmyselne zároveň nemá byť možné lehotu skrátiť ešte pred vznikom nároku.

Pri starých zmluvách rozhodne dátum

Premlčacie lehoty, ktoré začnú plynúť pred týmto dátumom, sa majú riadiť doterajšími predpismi až do svojho uplynutia. Podnikateľovi, ktorému dnes plynie štvorročná premlčacia lehota podľa Obchodného zákonníka, má teda lehota dobehnúť v starom režime.

Staré pravidlá sa majú uplatniť aj pri nárokoch, ktorých premlčacia lehota začne plynúť po prvom júli 2027, ak sa samotný záväzkový vzťah bude naďalej riadiť doterajšími predpismi.

Nové pravidlá sa majú vzťahovať iba na nároky, pri ktorých sú splnené obe podmienky a teda, že premlčacia lehota začne plynúť po prvom júli 2027 a že právny vzťah sa bude spravovať novým Občianskym zákonníkom.

To má platiť pri vzťahoch, ktoré vzniknú po účinnosti nového zákonníka, alebo ak si strany písomne dohodnú, že sa ich vzťah bude riadiť novou úpravou.

https://www.havelpartners.sk/novy-obciansky-zakonnik-kto-zmeska-premlcaciu-lehotu-moze-prist-o-svoje-peniaze